

Jatki. 1.6. - 62

K Y M I Y L Ä N U M M I N I K K A R I

Kaivauskertomus 1961

Kymin Ylänummen Nikkarinmäellä ovat aikaisemmin suorittaneet kaivauksia maist. Gunnar Rosén v. 1952 ja toht. Ville Luho v. 1959, joitten top. ark:ssa sijaitsevista kaivauskertomuksista käyvät ilmi kivikautisen asuinpaikan sijainti ja stratigrafia sekä tutkimuksiin johtaneet olosuhteet. Tohtori Luhon v. 1959 tutkima alue oli TVH:n Kymin piirin ilmoituksen mukaan käytetty tien-tekoon ja hiekkakuopan ympäriltä oli varattu lisäaluetta hiekanottoa varten. Näitten tutkimisen sain Muinaistieteelliseltä toimikunnalta tehtäväkseni. Ennen kaivaustöitten aloittamista seurasin tohtori Luhoa paikalle hänen virkamatkallaan toukokuun lopulla 1961, jolloin voitiin todeta, että hiekkaa oli ajettu huomattavasti suuremmalta alalta kuin mitä v:n 1959 kaivauksen laajuus olisi edellyttänyt.

Kaivaustyö suoritettiin 27.6 - 8.7 1961. Apulaiseni toimi ylioppilas Pirjo Hautala.

Kaivausalue paalutettiin pitkin hiekkakuopan reunoja, josta puita oli kaadettu. Tiheän metsän takia ei kaivausaluetta voitu laajentaa, vaan jouduttiin tutkimaan kaksi kapeaa kaistaa, maantienpuoleinen koillisosa, joka on kaivausalue I sekä lounainen kaivausalue II. Tutkitut alueet käsittivät yhteensä n. 300 m². (Valokuvat 1-5)

Kiinteät muinaisjäännökset

Molemmilta kaivausalueilta paljastui kiinteitä muinaisjäännöksiä seuraavasti: Kivettyjä tulisijojen jäännöksiä 9, nokimaalajakkua 6, asuntokuoppia (?) 1, luunsiruaaluetta 1, epämääräisiä kiveyksiä 2.

Kivetyt tulisijat

1. Ruudussa V:25 oli soikea n. 50 x 30 cm suuruinen nokialue, jossa oli toisessa laidassaan n. 25 x 15 cm suuruinen kivi ja sekaisin 5 pienempää kiveä. Hajallaan ruudussa oli useita kiviä. (Kartta 4)

2. Ruutujen R:24 ja R:25 rajalla paljastui pitkulainen n. 90 x 50 cm suuruinen kiveys, jossa oli vahvaa nokea ja hiiltä. Nokialueen suurin laajuus oli n. 115 x 75 cm. (Kartat 15, 16)
3. Ruudussa Q:25 oli soikeahko nokialue, jossa oli kiveystä ja erittäin vahvasti hiiltä. Alueen halkaisijat olivat n. 175 ja 125 cm, syvyys n. 70 cm. Siinä oli kiviä useassa kerroksessa. (Kartat 7-11)
4. Pieni kivetty nokialue ruudussa P:24 oli melkein pyöreä, halkaisija n. 80 cm. Kivet ovat mahdollisesti olleet kehässä. Nokialueen vahvuus oli n. 13 cm.
5. Ruudussa M:24 oli pieni soikea liesi, halkaisijat 55 ja 40 cm. Sen ulkopuolelle ulottuvan nokialueen halkaisijat n. 75 ja 50 cm. Kivet olivat pahasti murentuneet. Paksuus n. 17 cm. (Kartta 19)
6. Ruudussa L:22 oli pyöreähkö nokialue, halkaisijat 70 ja 75 cm. Siinä oli kiviä epäjärjestyksessä. Liedestä löytyi muutamia palaneita luunsiruja. (Kartta 19)
7. "Asuntokuopan" itäreunalla ruutujen J:23 ja K:23 rajalla oli pieni liesi, jossa oli vain 4 kiveä. Niitten ympärillä oleva nokimaa oli heikon väristä. Lieden koko oli n. 50 cm. (Kartta 1)
8. Liesi ruudussa D:14 muodostui melkein pyöreästä nokimaalaikusta, halkaisija n. 90 cm, jonka keskellä oli kiveystä vailla järjestystä. Nokialueen vahvuus oli n. 14 cm. (Kartta 24)
9. Ruudussa D:8 oli soikeahko tulisija, n. 60 x 40 cm. Sen toisessa päässä oli rykelmässä joukko kiviä, toisessa päässä vain yksi kivi. (Kartta 24)

Erilaiset nokialueet

1. Ruudussa U:25 oli ruutuun U:24 rajoittuva n. 160 x 70 cm laajuinen noensekainen likamaalaikku. Se oli n. 11 cm syvyydessä. Siinä oli pari pientä selvästi erottuvaa hiilialuetta sekä 4 kiveä, jotka kuitenkin olivat niin hajallaan, ettei ainakaan varmuudella voi olettaa sen olleen liesi. (Kartta 5)
2. Ruuduissa R:25 ja R:24 liittyen ruudun Q:25 lieteen oli suuri n. 250 x 150 cm laajuinen likamaa-alue n. 57 cm syvyydessä. Sen toisessa laidassa oli ruudussa R:25 tulisija no. 2. (Kartta 14)
3. Ruudussa O:23 oli n. 60 x 40 cm suuruinen soikea nokialue 15 cm:n syvyydessä. Nokikerroksen vahvuus oli n. 19 cm. (Kartta 1)

4. Ruudussa N:24 oli ruutujen N:23 ja O:24 rajalla n. 30 cm:n syvyydessä nokimaalaikku kooltaan n. 85 x 60 cm. Sen toisesta päästä lähti kaksi kapeata hiilijuovaa, jotka yhtyivät n. 60 cm:n päässä V-muotoiseksi. Kartta 18.
5. Ruudussa D:8 ulottuen ruudun E:8 alueelle hiekkakuopan loivalle reunalle oli n. 75 x 80 cm laajuinen epämääräisen pyöreä nokimaa-alue, jonka keskellä oli 2 kiveä. Nokimaan vahvuus oli ainakin 20 cm. (Kartta 23)
6. Ruutujen C:2 - D:2 - D:1 - E:1 alueella oli n. 30 cm syvyydestä alkaen kaksi noki- ja palomaalaikkua, jotka ulottuivat paikoitellen 95 cm:n syvyyteen. Laikkujen keskellä oli kaistale puhdasta maata. Ruudun E:1 maa ei ollut kovin nokista, mutta kuitenkin erittäin voimakkaan väristä kultturimaata. (Kartta 26)

Epämääräiset kiveykset

1. Ruudun Q:23 ainoassa jäljelläolevassa kulmauksessa aivan hiekkakuopan reunalla oli heti turpeen alapuolella pienessä soikeahkossa kasassa (n. 50 x 40 cm) joukko kiviä, joitten ympärillä ei ollut nokialuetta. (Kartta 13)
2. Ruudussa Q:24 oli hajallaan n. 20-30 cm:n syvyydessä joukko kiviä, jotka ilmeisesti ovat kuuluneet jompaan kumpaan ruutujen Q:25 tai R:25 tulisijoista. (Kartta 6)

Asuntokuoppa?

Ruudussa J:23 oli maan päällä erotettavissa syvennys, jonka halkaisija oli n. 2 m. Sen ympärillä oli ikäänkuin kehä maata, joka oli jonkun verran, n. 25 cm, korkeammalla kuin muu alue. Kehän leveys oli 1,5 - 2 m. Kaivettaessa todettiin, ettei kehässä ollut mitään erikoista. Syvennyksen kohdalla sen sijaan oli normaalia paksumpi humus ja huuhtoutunut kerros. Maa tuntui kaivettaessa hyvin pehmeältä. Syvennyksen reunoilla erottui/huuhtoutuneen kerroksen alapuolella vahvaa nokimaata, mutta keskustassa vähemmän. Toisesta vaakitustasosta lähtien, n. 13 cm:n syvyydestä, pohjaan asti 76 cm syvälle maa oli läpeensä mustaa. Muun ruudun pohja saavutettiin 61 cm:n syvyydessä. Kysymyksessä saattaa olla asuntokuoppa. Siihen liittyy liesi no. 7. (Valok. 7, 9, joitten neg. no:t 25401, 25403; kartat 21, 22)

Luunsirualue

Erikoinen alue, jossa oli luunsiruja, paljastui ruudusta P:23 ison maakiven ja sen vieressä olevien kahden pienemmän kiven tienoilta. Palaneita luunsiruja oli maassa runsaasti, mutta ei tuhkaa eikä hiiliä, ei edes tavallista likaisempaa maata. (Kartta 1)

Esinelöydöt

Esinelöydöt on luetteloitu päänumerolla 15194. Alla sulkeissa mainitut numerot tarkoittavat alanumeroa.

	Lukumäärä	
Saviastianpaloja	7.763	(+muruja)
Savi-idoleja (:354)	1	
Savi-idolin? katkelmia (355, 356, 357, 115)	4	
Saviesineen? katkelmia (88, 484, 673)	3	
Palanutta savea	1	<u>7.772</u>
Piikärkiä (52, 158, 581, 582, 632, 677, 678, 848)	8	
Piikaapimia (5, 15, 16, 27, 53, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 105, 106, 110, 159, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 216-218, 245, 278, 288, 289, 290, 350, 399-419, 489-505, 533, 534, 549, 564, 573, 574, 583, 584, 633, 675, 676, 706-708, 731)	83	
Piiuurtimia (263)	1	
Piiesineitä (104, 160, 420, 421, 506)	5	
Pii-iskennäisiä	429	<u>526</u>
Kvartsikaapimia (55, 220, 247, 265, 423-426, 509-518, 565, 613, 680, 710, 718, 732, 744, 745, 758, 759, 760, 788, 790, 801, 809, 842, 850)	35	
Kvartsikärkiä (508)	1	
Kvartsiveitsiä (291)	1	
Kvartsitalttoja (594)	1	
Kvartsiuurtimia (825)	1	
Kvartsiesineitä (29, 802-804, 813)	5	
Käyttöjälkisiä kvartsi-iskennäisiä	2	
Kvartsi-iskennäisiä	425	<u>471</u>
Kivilajiesineitä:		
Kourutalttoja (304)	1	
Kynsitalttoja (520)	1	
Nuolenkärkiä (58)	1	
Liuskerenkaan katkelmia (51, 59)	2	
Hiottujen esineitten katkelmia (114, 244, 429, 521) ^{2 kpl.}	5	
Hiokiven katkelmia (428)	1	
Teelmiä (222, 636, 826)	3	
Kaapimia (112, 109, 169, 430, 431, 432, 524, 525, 683)	9	
Kivilajiesineitä (522, 523, 537, 552, 684, 712)	6	
Kivilaji-iskennäisiä	715	<u>744</u>
Palaneita luunsiruja	24	(+siruja)
Hiilinäytteitä	12	<u>36</u>
		<u>9.549</u>

Suurimman ryhmän muodostavat saviastian palaset. Eniten on tyypillistä kampakeraamiikkaa, tyyli II, ja rappeutuvaa, tyyli III. Varhaista kampakeraamiikkaa, nuorakeramiikkaa, ja asbestikeramiikkaa, joita kaikkia löytyi v. 1959 kaivauksessa, ei nyt löytynyt ollenkaan. Kuoppakeramiikkaa löytyi jokunen pala.

Piiesineitä löytyi I alueelta vain vähän. Ruudusta I:23 löytyi yksi iskennäinen ja ruudusta J:24 yksi kaavin. Sen sijaan löytyi taas alhaalta ruudusta U:25 nuolenkärki (15194:848) ja kaksi iskennäistä sekä ruudusta V:25 yksi piiesine ja yksi iskennäinen.

Ruudun M:22 ruukunpalaset löytyivät kaikki samalta n. 1 m² suuruiselta alalta ruudun keskikohdan ja ruudun L:22 vastaisen seinämän väliltä.

Ruudun D:1 ja sen viereisten ruutujen alueella oleva kulttuurimaa oli erikoisen antoisa. Ruudusta D:1 löytyi savi-idoli (15194:354, valok. 10, neg. 25404, levy no. 25423), ihmistä esittävä pieni kuvio, jonka lähin suomalainen vastine on Askolan Honkan ^{niemen} ~~saunan~~ ^(KM 8829:31) idoli. Samasta ruudusta löytyi myös 3 saviesinettä, mahdollisesti idolin katkelmia kaikki (15194:355, :356, :357). Edelleen samasta ruudusta löytyi hioimen katkelma ja 2 hiotun kivilajiesineen katkelmaa. Mainittakoon vielä, että lukuunottamatta runsaita esinelöytöjä, ruutujen C:1 - C:2 - C:3 - D:1 - D:2 - D:3 - E:1 - E:2 alueelta, joka käsitti n. 24 m², löytyi suurin osa koko kaivausalueen saviastianpaloista, 4750 kpl eli 61,3 %.

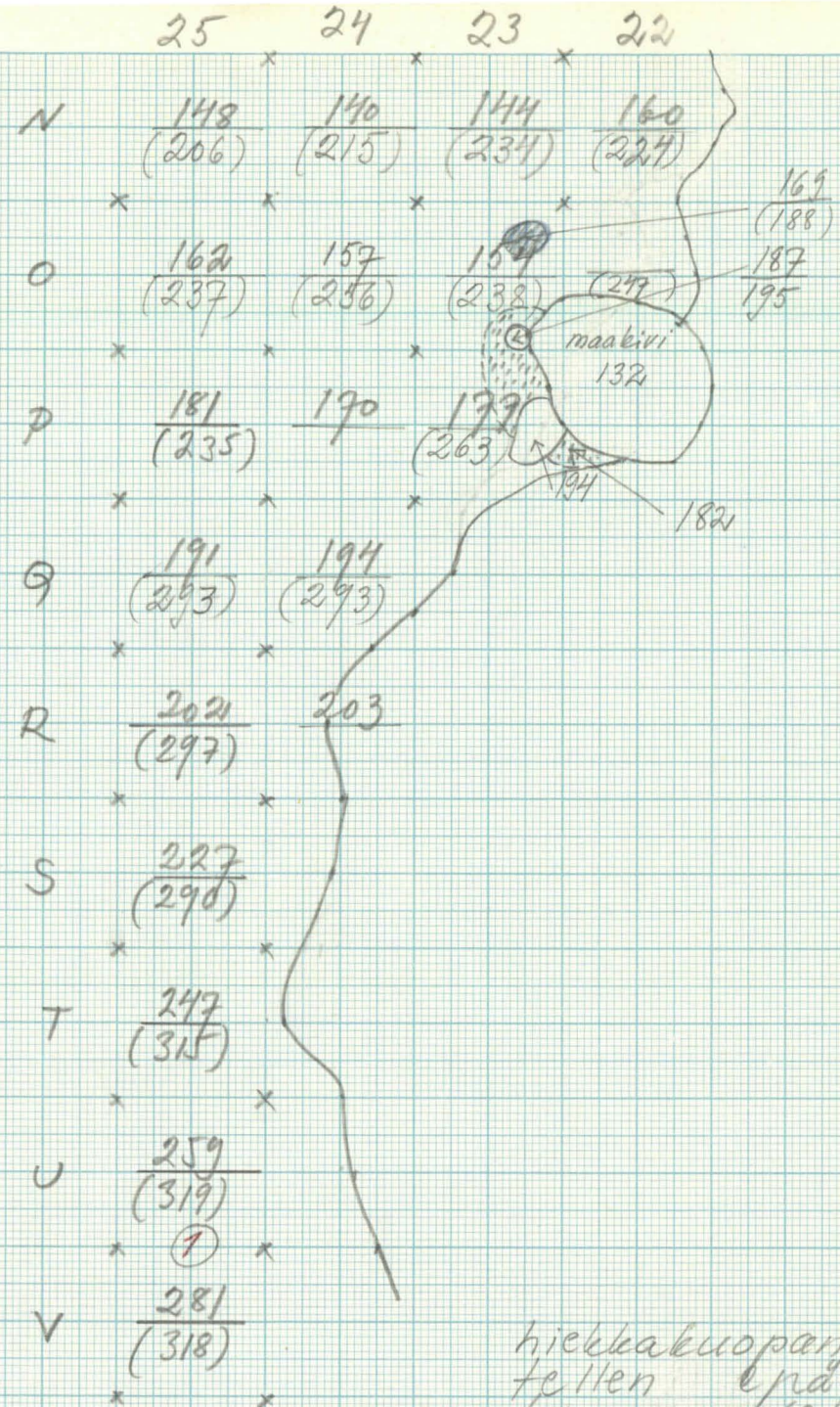
Liittet:

Karttaliitteet 1-28

Valokuvat 1-15 (f. 25395-25409)

Helsingissä 28.5 1962

Marketta Waris
Marketta Waris

karttalite 1.
 Kymi, Ylänummi, Nikkarinmäki
 Marjatta Waris
 piirt. Pirjo Hautala 1961
 No 1 1:100

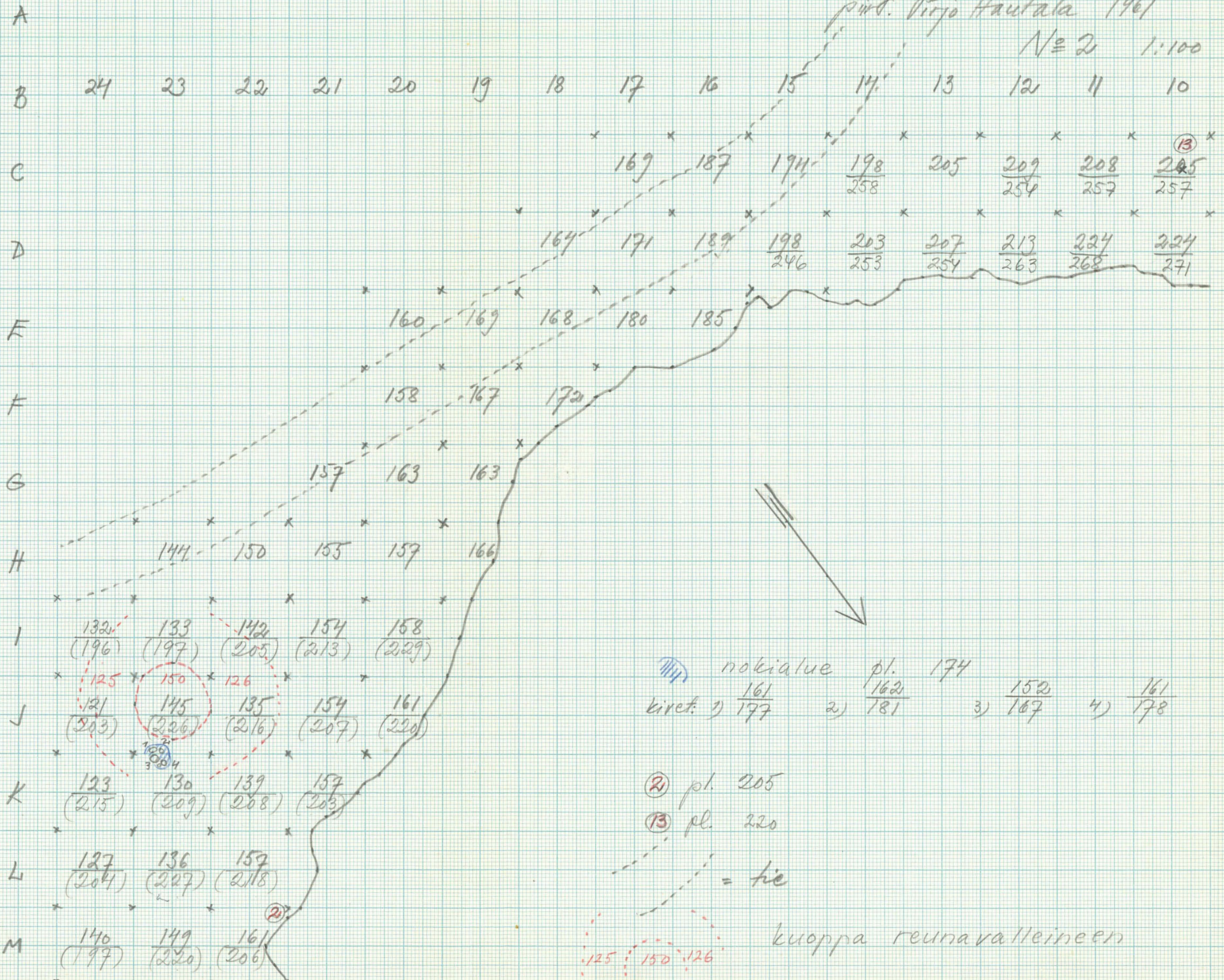
maakivi
 nokea

hiekkakuopan reuna paikoi-
 tellen epäselvä kuts hiekk-
 ka on vaurut!

Kymi, Ylänummi, Nikkarinmäki
Marketta Waris

pirt. Pirjo Hautala 1961

N° 2 1:100

 nokialue pl. 174
 kiret: 1) $\frac{161}{177}$ 2) $\frac{162}{181}$ 3) $\frac{152}{167}$ 4) $\frac{161}{178}$

(2) pl. 205
 (13) pl. 220

 = tie

kuoppa reunavalleineen

Kymi, Ylänummi, Nikkarinmäki
 Marjeta Waris
 piirt. Pirjo Hautala
 No 3 1:100

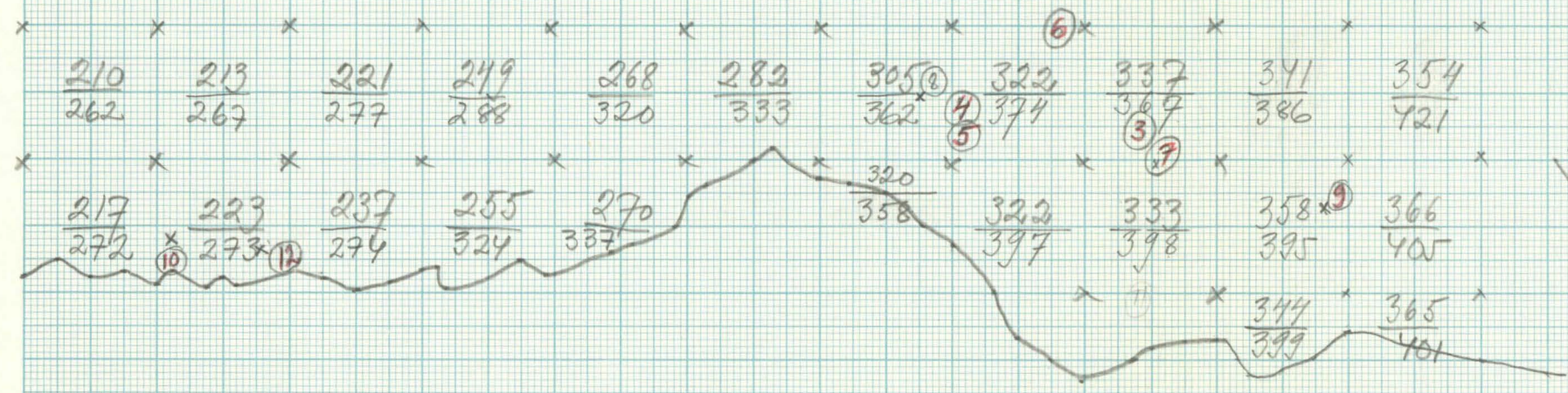
A 9 8 7 6 5 4 3 2 1 1a 1b

B

C

D

E

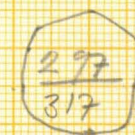
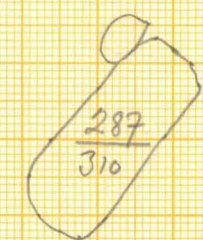
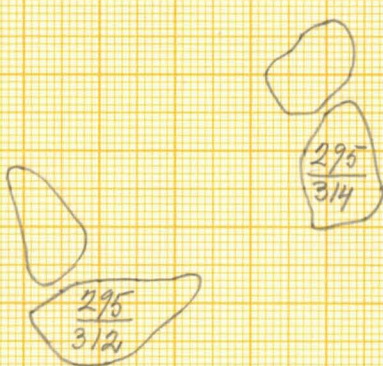

- ③ pl. 341
- ④ pl. 339
- ⑤ pl. 337
- ⑥ pl. 333
- ⑦ pl. 362
- ⑧ pl. 342
- ⑨ pl. 367
- ⑩ pl. 234
- ⑫ pl. 262

X24 | X25
V24 | V25

Kymi, Ylänummi, Nikkarinmäki
Marjetta Waris 1961
piirt. Pirjo Hautala
1:10

4 (210x297 mm)

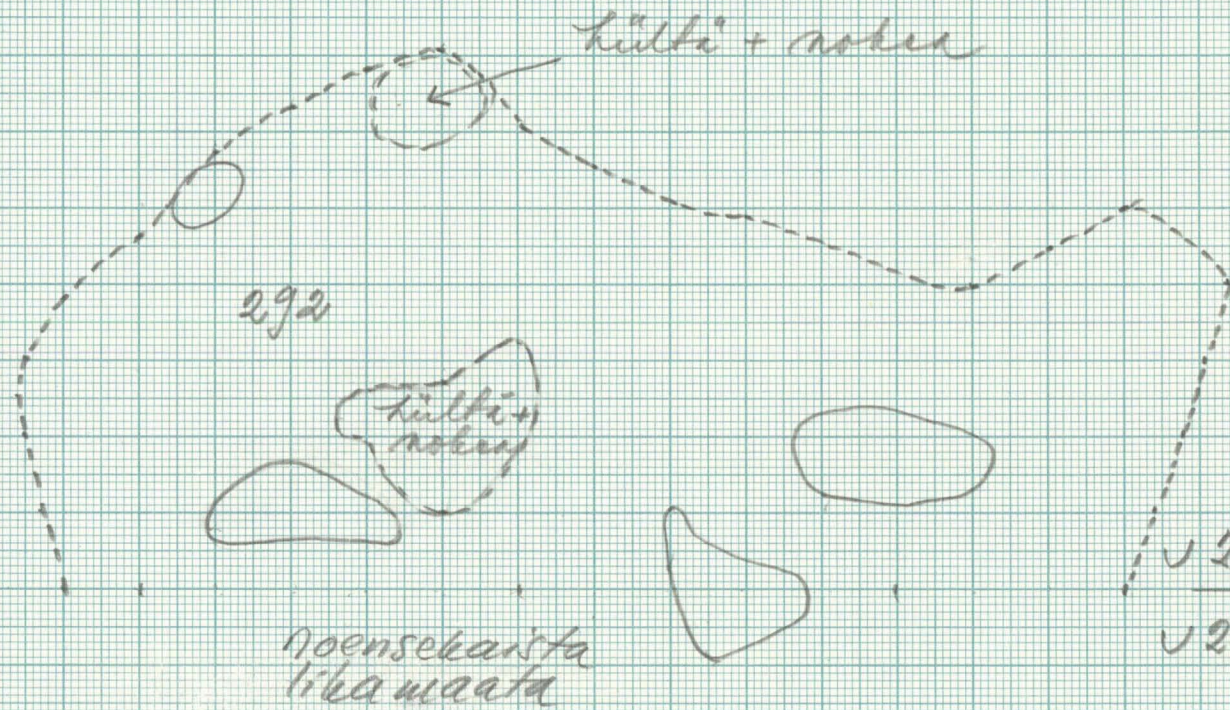

V25	V26
U25	U26

V	V25
U	U25

WETA No 106

Kymi, Ylinummi; Nikkarimäki
Marketta Warris 1961
piirt. Pirjo Hautala
1:10

V 25	V 25
V 24	V 24

J 25	T 25
J 24	T 24

Kymi, Ylänummi, Nikkarinmäki
 Harketta Waris 1961
 piirt. Pirjo Hautala

1:10

Q25	P25
Q24	P24

R25	Q25
R24	Q24

$\frac{220}{236}$

244

$\frac{215}{228}$

$\frac{223}{239}$

$\frac{249}{259}$

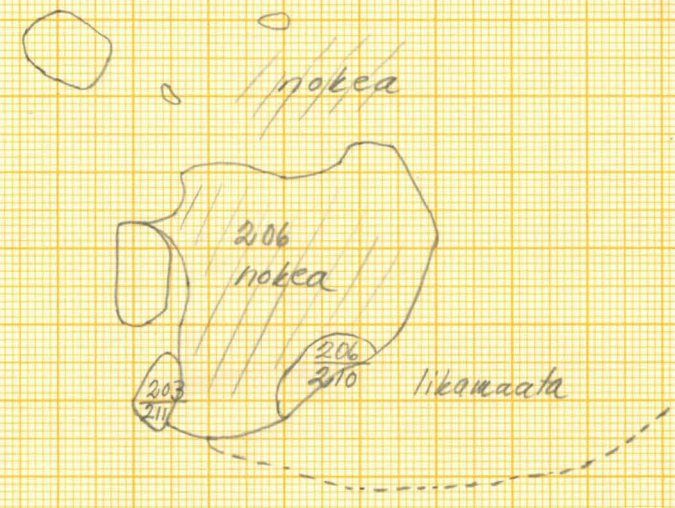
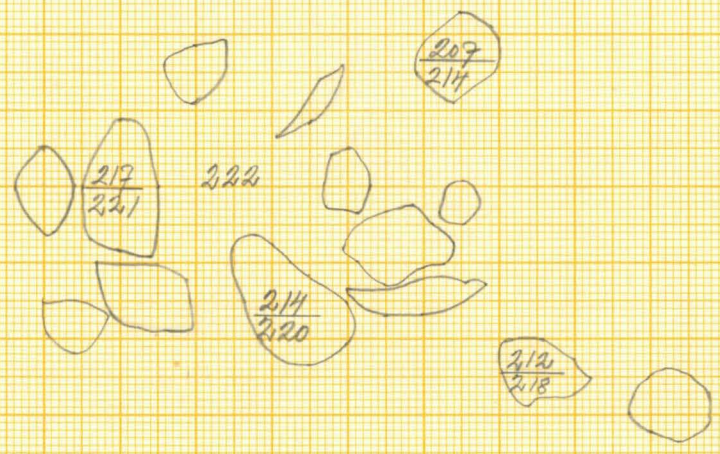
0

tulisijanjäännöksiä

Kyyni, Ylänummi, Nikkarinmäki
Harjoita Waris 1961
piirt. Pirjo Hautala 1:10
I kerros

R26 | Q26
R25 | Q25

Q26 | P26
Q25 | P25

Kymi, Ylänummi, Niikarinmäki
Marikka Warris 1961
piirt. Piirjo Hautala

Q26 P 1:10
Q25 P25 II kerros

A 4. (210x297 mm.)

R Q26

R Q25

243
247

Oy Wulff Ab N:o 1061/2

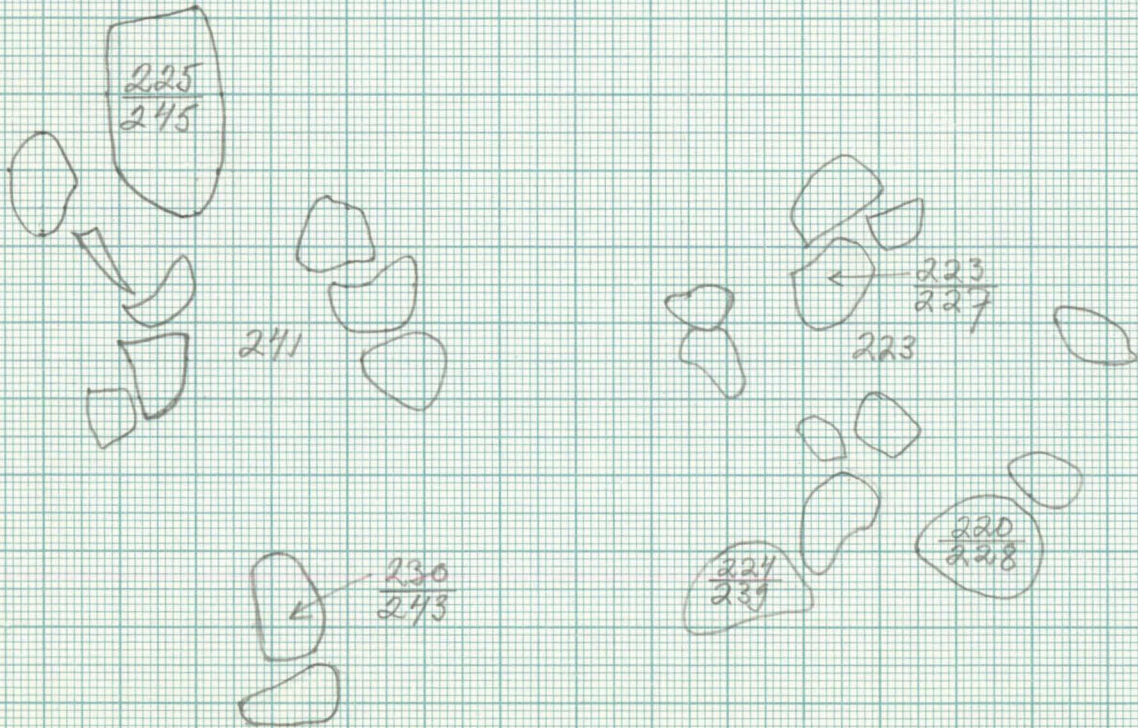
Karttalite 9.

Kymi, Ylänummi, Nikkarinmäki
Marketta Warris 1961
piirt. Pirjo Hautala
1:10

III kerros

R26 Q26
R25 Q25

Q26	P26
Q25	P25

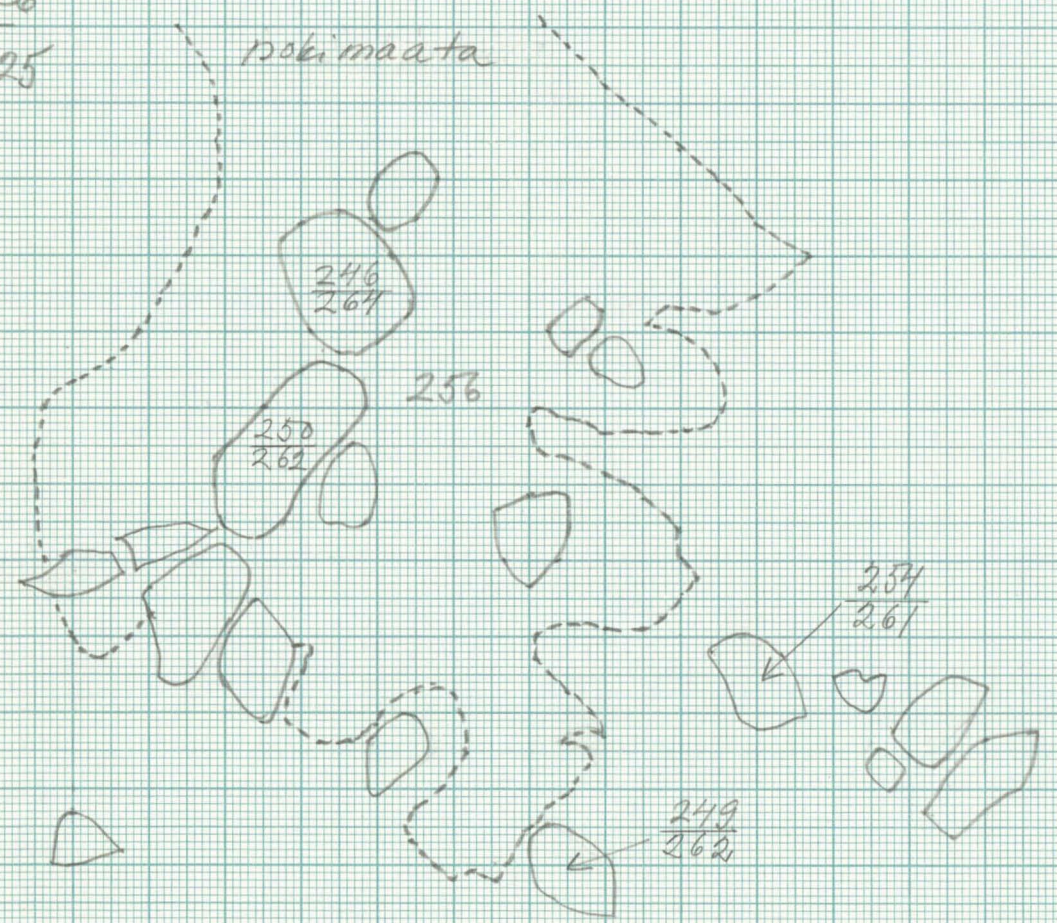
Kymi, Yläsummi, Nikkarinmäki,
Marketta Warris 1961
piirt. Pirjo Hautala

Q26 P26 1:10
Q25 P25 IV kerros

A 4. (210x297 mm.)

Q26 P26
Q25 P25

iskimaata

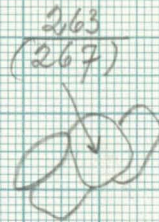
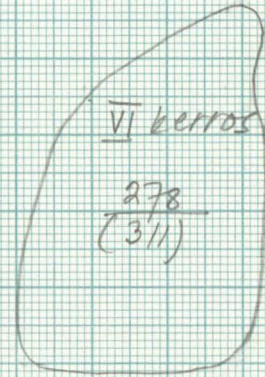

Oy Wulff Ab N:o 1061/2

Kymi, Ylänummi, Nikkarismäki
Marbeta Warris 1961
piirt. Pirjo Hautala

R26 Q26
R25 Q25

P26 1:10
Q25 P25

I kerros

profiili

Kartta liite 12.
Kymi, Ylänummi, Nikkarinmäki
Marketta Waris 1961
piirt. Pirjo Hautala 1:10

Q25 Q25

Q25 P25

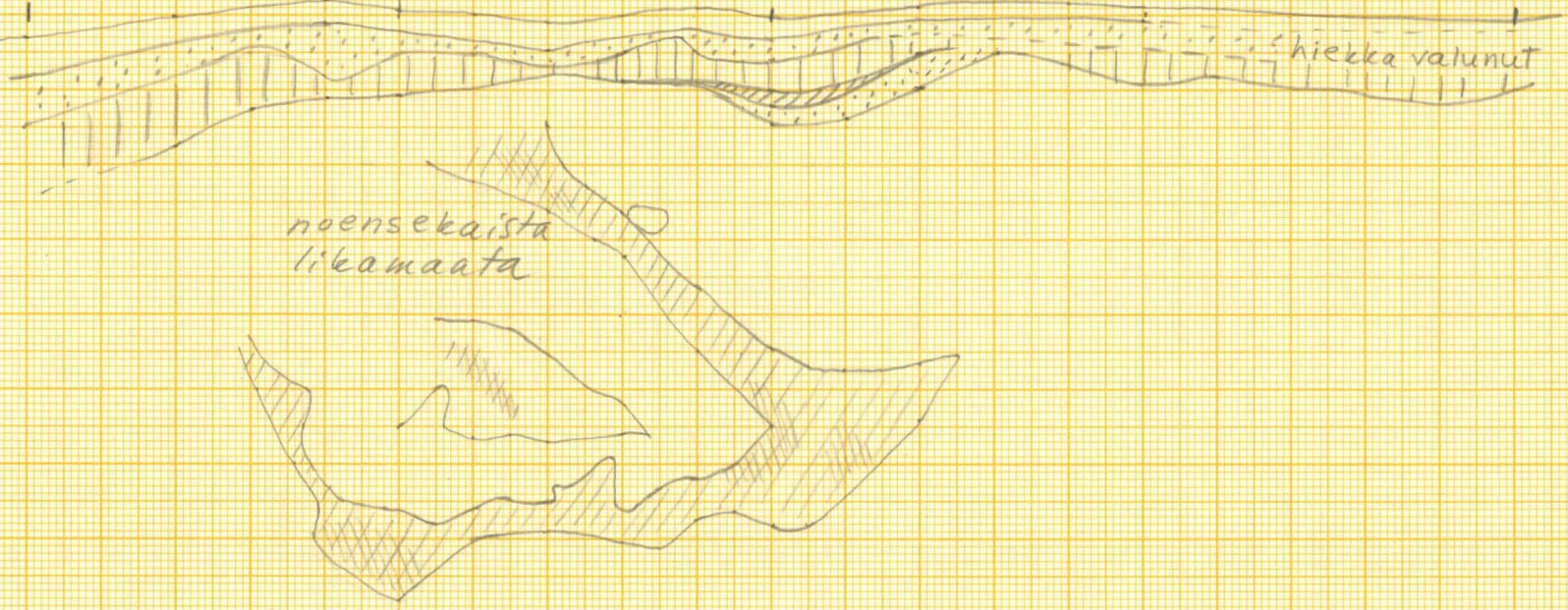
turve ja humus;

hiekkavaunut

noensekaista
lika maata

raakaa maata

- nokea ja hiiltä
- lika maata
- huuhoutunut kertos

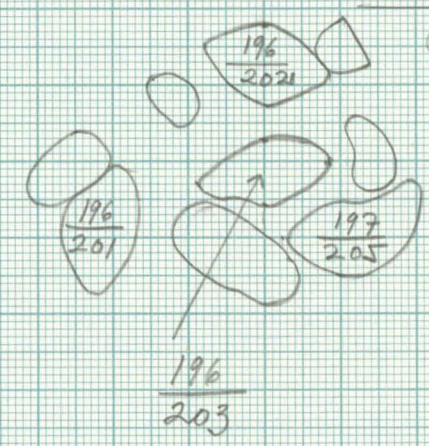

Kymi, Ylänummi, Niikkarinmäki
Marketta Waris 1961
piirt. Pirjo Hautala

1:10

R24	Q24
R23	Q23

P24	
Q23	P23

Karttalite N.

Kymi, Ylänummi, Niekarionki
Marjatta Wäris
piirt. Piipö Hautala 1961

R26 | Q26
925

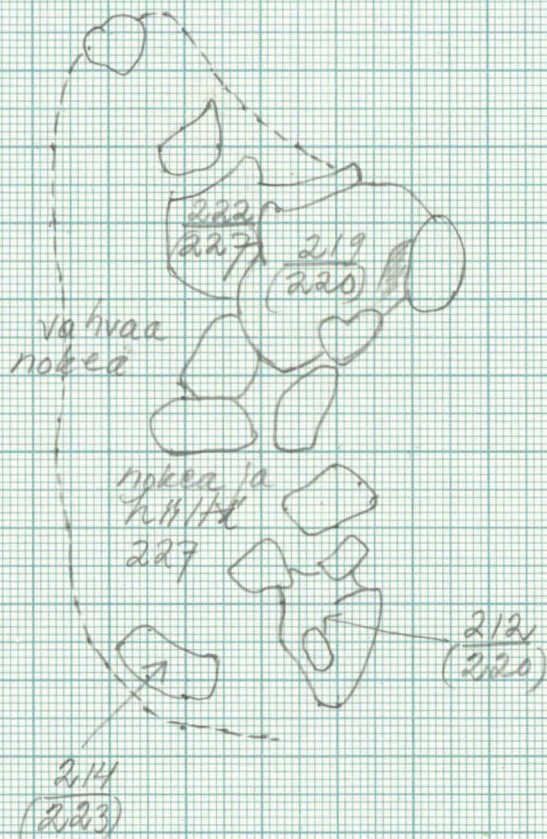
1:10

vakua
kulttuurimaa

259

R25 | Q25
R24 | Q24

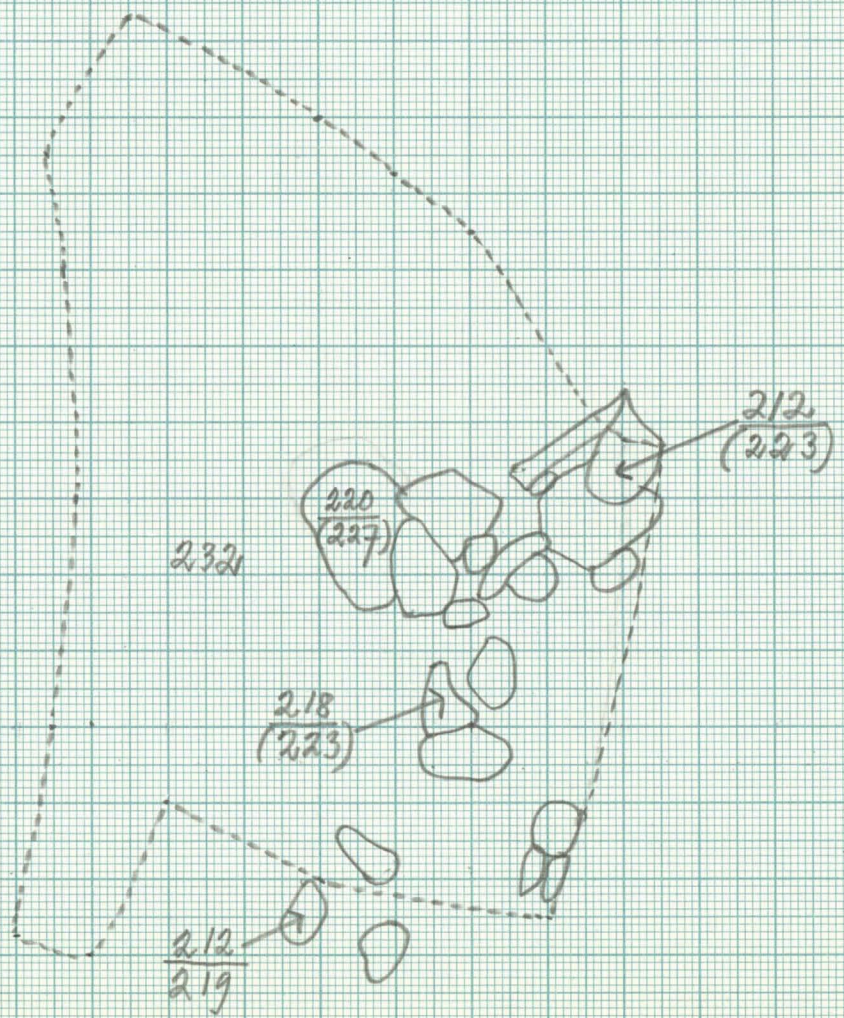
Kymi, Ylänummi, Nikkarinmäki
 Marjatta Waris 1961
 piirt. Pirjo Hautala
 1. kerros 1:10

S 25	R 25
S 24	R 24

R 25	G 25
R 24	G 24

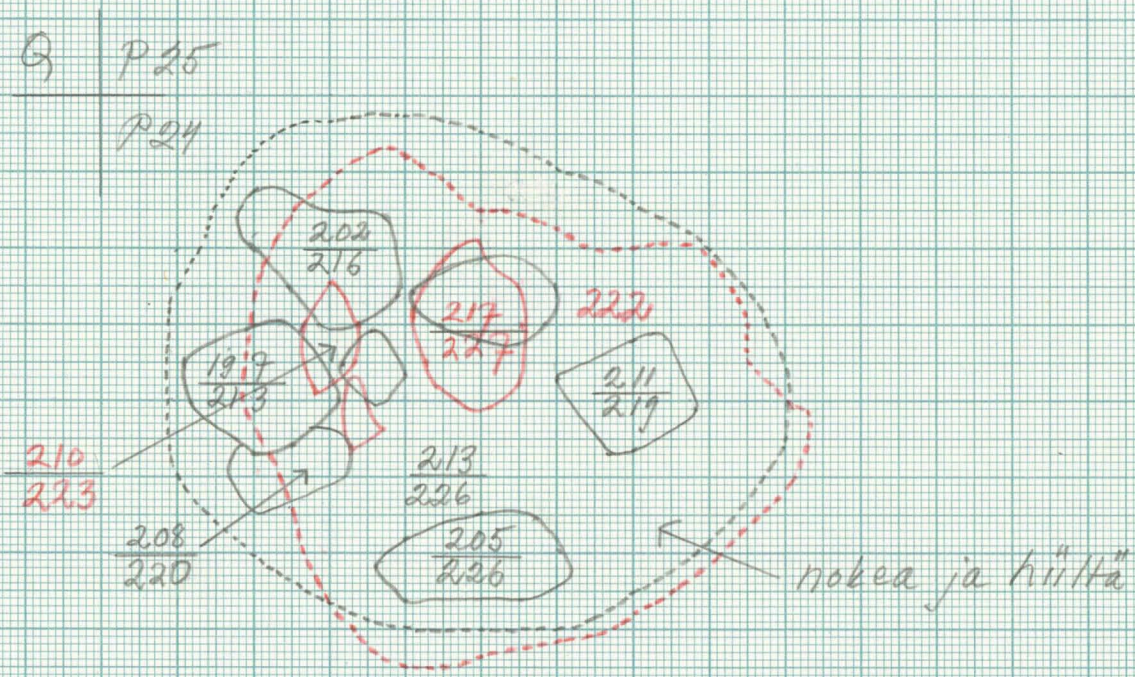
Kymi, Ylänummi, Nikkarinmäki
Marketta Waris 1961
piirt. Pirjo Hautala
2. kerros 1:10

S 25	R 25
S 24	R 24

R 25	G 25
R 24	G 24

Kymi, Yläsummi, Niikkarinmäki
 Marketta Waris 1961
 piirt. Pipsa Hautala
 1:10

P25	O25
P24	O24

nokea ja hiiltä

Kymi, Ylänummi, Nikkearinmäki
Marketta Waris 1961
piirt. Pirjo Hautala

1:10

A 4 (210x297 mm)

O 24
O 23

N 24
N 23

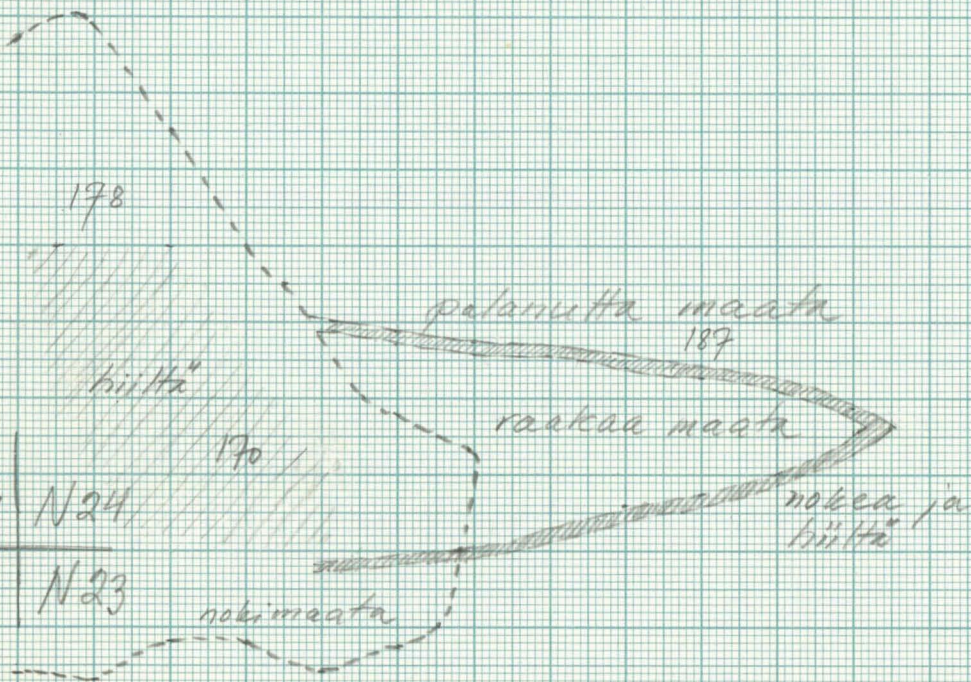
N 24

M 24

N 23

M 23

Oy Wulff Ab N:o 1061/2

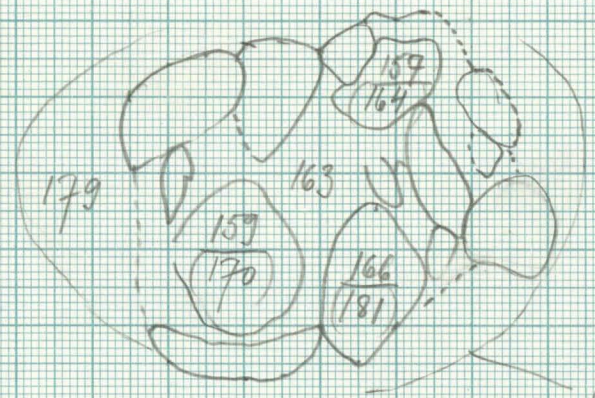

Kymi, Ylänummi, Nikkarinmäki
Marbetta Warris 1961
piirt. Pirjo Hautala

L 25 1:10

M 24 L 24

N 25	M 25
N 24	M 24

kivet pahasti murentuneita

noki alueen raja

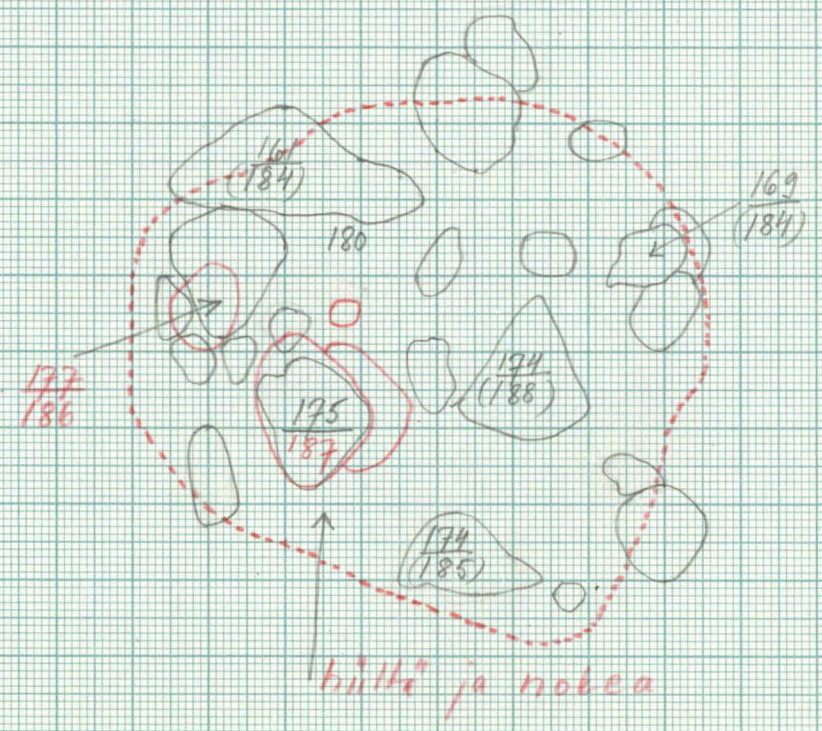
--- murentuneiden kiviin ulkoraja

Kymi, Klummi, Niebarinmäki
Marketta Waris 1961
piirt. Pirjo Hautala

1:10

K.23	K.22
L.23	L.22

K.22	K.31
L.22	L.21

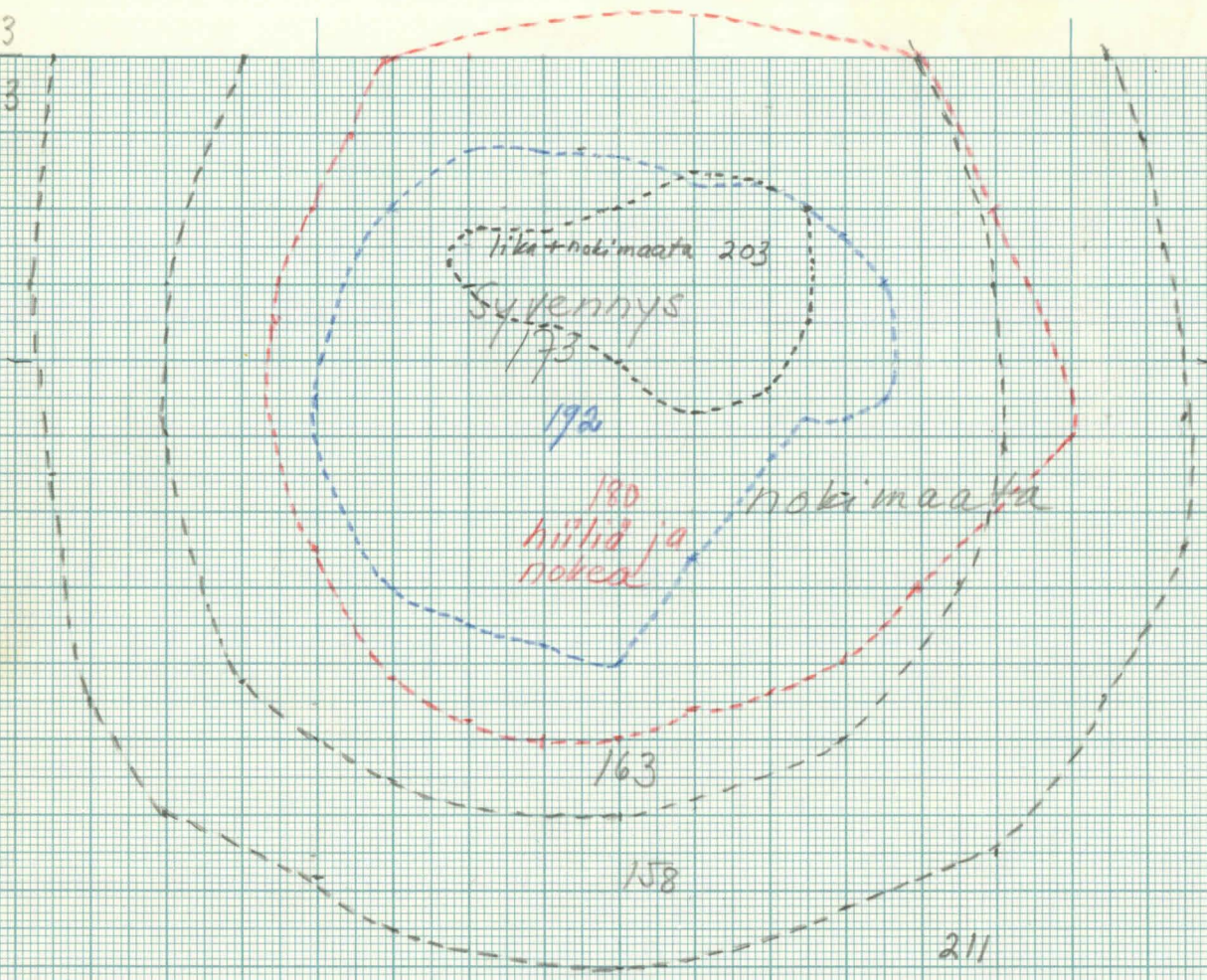
J24 | J23

J24 | J23

4 (210x297 mm)

J23 | J22

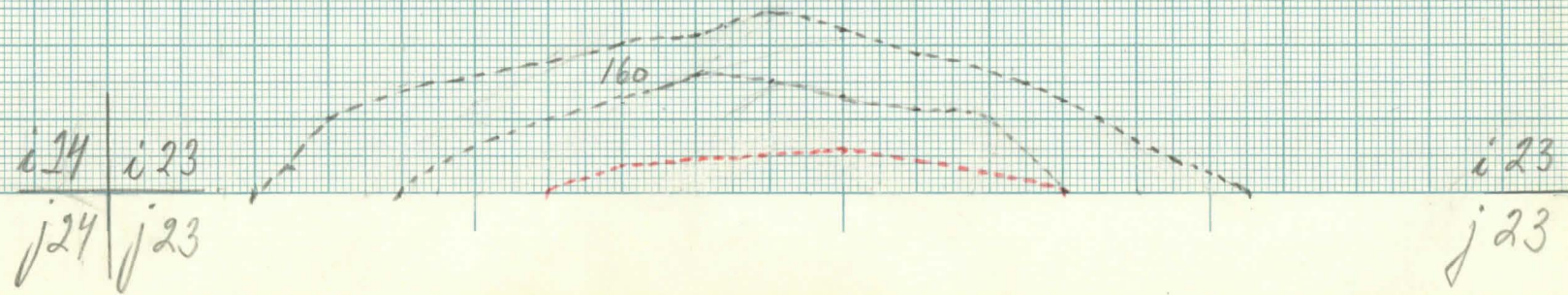
J23 | J22

Kymi, Yläsummi, Nikkarinmäki
 Marbeta Warris 1961
 piirt. Pirjo Hautala
 1:10
 "Asuntokuoppa"

Kymi; Yläsummi; Niikarinmäki
Marketta Waris 196,
piirt. Pirjo Hautala
1:10

Oy Wulff Ab No 106/54

A. 4. (210x297 mm.)

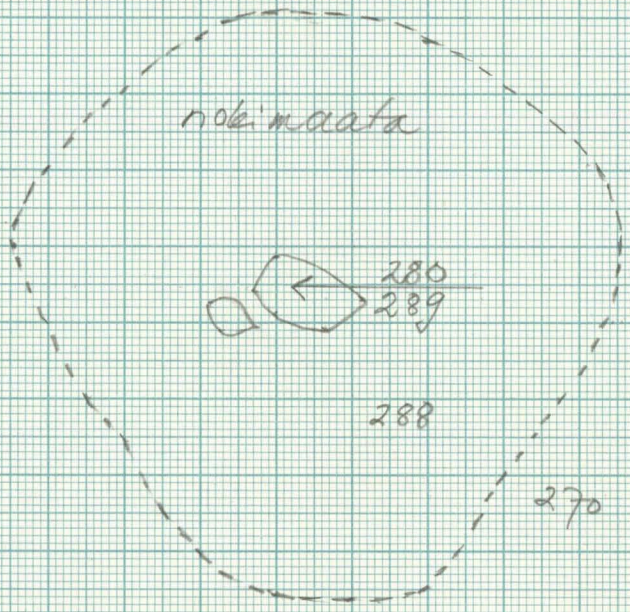
Kyrmi, Ylänummi, Niikarimäki
Marckka Waris 1961
piirt. Pirjo Hautala
1:10

A 4. (210x297 mm.)

E

D7

D8

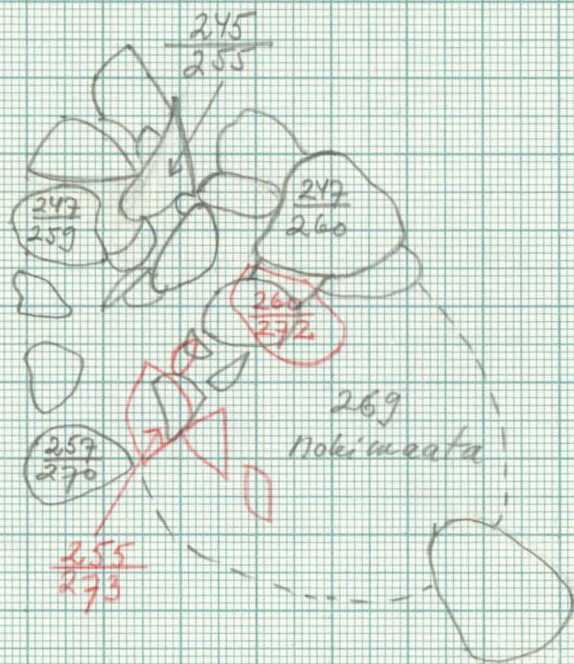
D8

D9

Kymi, Ylänummi, Niikarinmäki
Marketta Waris 1961
piirt. Pirjo Hautala
1:10

C8	C7
D8	D7

	C6
D7	D6

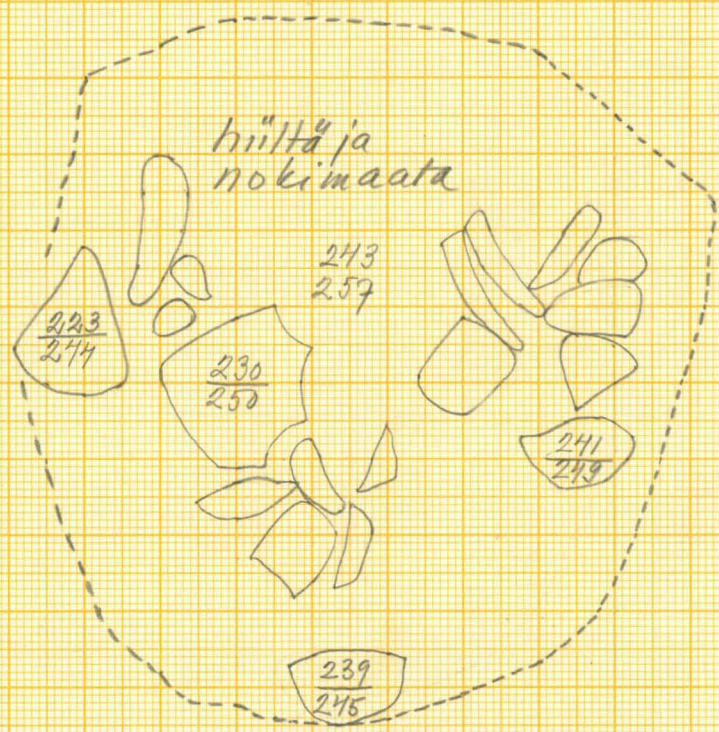

Kyuni, Ylänummi, Nikkarinmäki
Marketta Waris 1961
piirt. Pirjo Hautala

1:10

C15 | C14
D15 | D14

C14 | C13
D14 | D13

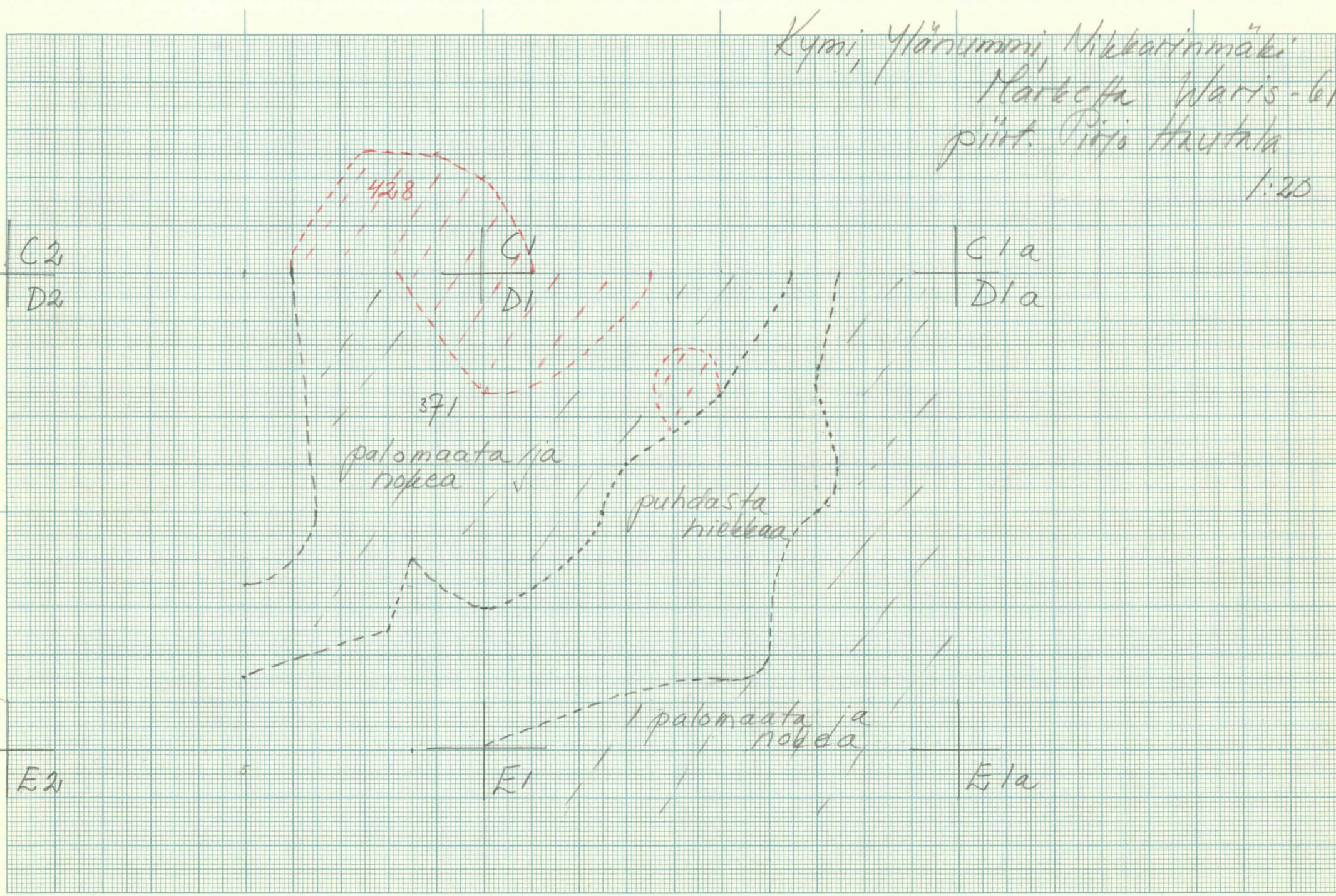

Kymi, Yläsummi, Nikkarinmäki
Marta Waris-61
piirt. Piri Hautala

1:20

A 4.1210x297 mm I

Oy Wulff Ab N:o 1061/2

D2 | D1

E2 | E1

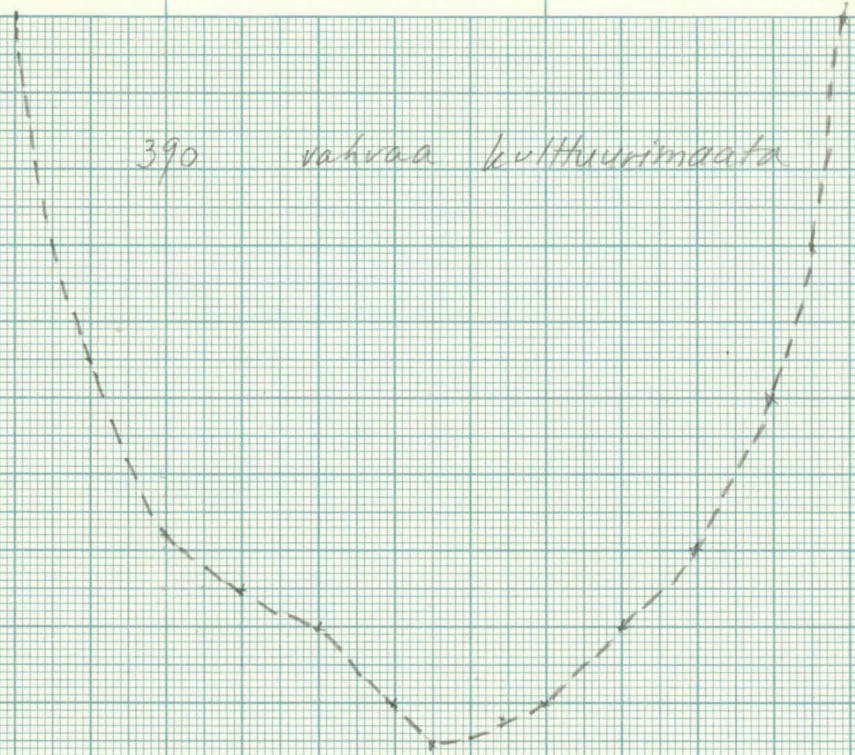
4.1210x297 mm

390 vakuaa kulttuurimaata

D1 | D1a

E1 | E1a

Kymi, Ylänummi, Niikkarinmäki.
Marketta Waris 1961
piirt. Pirjo Hautala
1:10

Kymi
Ylänummi
Nikkarinmäki

F. 25395

1.

Yleiskuva alueesta
koillisesta.

F. 25396

2.

Hiekkakuopan itä-
reuna, jossa kaivaus-
alue I.

F. 25397

3.

Kaiv. alue I

F. 25398

4.

Kaivausalue II.

F. 25399

5.

3-5. Yleiskuva pohjoisesta.

valok. M. Natis 1961

Kymi, Ylänummi, Nikkarinmäki

F.25400

6.

Työkura; kaiv. alue I.

F.25401

7.

"Asentokuoppa" etelästä;
ensimmäinen vaakitus-
taso.

F.25402

8.

Työkura; kaiv. alue II.

F.25403

9.

"Asentokuoppa", 2. vaa-
kitustaso.

Kymi, Ylänummi, Nikkarinmäki

F.25404

10.

Savi-idoli KM 18196:
354 löytökohdassaan.

F.25405

11.

Työkura, tulisijaa
ruudussa D:14 vaa-
kitaan.

F.25406

12.

Kaiv. aluetta täytetään.

F.25407

13.

Kaivausalue I täy-
tettynä.

F.25408

14.

Kaiv. alue II täytettynä.
Kuvassa näkyy kaiv.
alueen reunassa kul-
kera tie.

F.25409

15.

Kaiv. alue II täytet-
tynä.

Kymi, Laajakoski, Osolan hiekkakuoppa

F.25417

Hiekkakuopan pohji-
länsipuoli, jossa on
kulttuurimaata.

F.25418

Hiekkakuopan etelä-
itäpuoli, jossa on
raunneita tulisijoja.